

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer kedden és pénteken.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre 3 ft. — kr.
Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.

Szerkesztői s kiadói szállás:
Kenyeres Adolf ügyvédi
irodája, Nagypiaczon.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

3 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alkuszerint. — Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségben és Römer és Kammer nyomdájában.

A megszorult ember kapkodásai.

Láttak e már olvasóink gyáva szívű bűnöst a vádlottak padján?

Ha igen, tudhatják, hogy midőn nincs remény többé kihazudni magát a bajból mennyi mindenféle komédiás fogáshoz folyamodik.

Épen ezt a látványt tárja föl az itteni „Kronstädter Zeitung“ mult száma.

Elébb jön benne egy fogvicsorító cikk; az kiabál, dühöng, ordít torkaszakadtából a „Nemere“ ellen. Azután következik egy érzékeny, rettenetesen érzékeny; abban szegény Gött kollega szivrehatólag elpityergi bánatát: hogy ő mennyire szeretne a békességet, mennyi mindent tett a békességért, most is tenne szívesen, a szíve vérét is oda adná, csak lenne jó egyetértés, mint elébb volt. —

A lap végén aztán megint megembeleli magát a jó kollega: kitörli könyeit, és rettenetes komolysággal figyelmezteti a Nemerét, hogy hagyjon fel a sok csunya támadással, mert ha nem, majd így, meg úgy! Bizony!

Épen mintha a vádlott elébb mocskos szavakat kiabálna a bírák ellen; arra röktön térdre esve rimánkodnék kegyelemért; végül felállva nagy komolyan ajánlatot tenne, hogy: Tisztelt bíró uraim, csak magok az okai, hogy én megharagudtam, mert ha nem fogtak volna el, nem hoztak volna ide és nem süttötték volna rám ama csunya dolgot, én nem haragunnám, látják. Ezért hát azt az ajánlatot teszem, hogy hagyjanak békét önök is nekem; én is békét hagyok önöknek. — (Meghisszük!)

Az ember-ösmerő tudni fogja röktön, hogy ott nincs bizalom többé az ügyhöz, a hol így kapkod az ember fűhöz-fához.

Ezeket előrebocsátva, felelünk a Kron-

städter Zeitungnak következőképen. Ha azt hitte, hogy első cikkére hasonló módorban fogunk felelni, ép úgy csalódott, mint csalódnék a kofa, ha várna, hogy tisztességes mivel ember az ő mocskos kifejezései-vel hányja vissza szidalmait. Akkor is csalódnék, ha hiszi, hogy minden egyes állítására, a melyet ő elhadart „Pythia-dühében“ — egyenként fogunk válaszolni.

Eszei összefüggése azon cikknek nincs; riktóbb helyei a következők:

A szász német; a német az isten első népe: tehát a szász az isten első népe. Továbbá: a szász tanintézetek felségesek, a magyarok, főként az államiak, sikányak. De még milyen gyenge legény a magyar igazságügyminiszter. Na s aztán, hogy a magyar-román testvéresülés nem ér egy fabatkát. Hogy pedig mindezt el is higyeje valamely jámbor, a végén azt állítja, hogy a Nemerének összes irányzata ezen közmondásban foglalható össze: „Hunczvut a német.“

Hogy a „Nemere“ a derék és jó németet nemcsak nem bántotta soha, de sőt ép oly tisztelettel viseltetik iránta, mint akármilyen nemzetiségű derék és jó ember iránt, — azt megmutatta egész működésével; mutatja azon körülmény is, hogy Brassó derék németesége nemcsak az ő végű nevének, de tősgyökeres poroszok is) a Nemere által követett politikához csatlakozott s a Kronstädterrel való közösséget ugyancsak visszautasítják épen a Kronstädter hasábjain.

Különben mi bizony a szászokat sem bántottuk soha, mint szászokat; hanem szidtuk a kiváltságkeresést, a szűkkeblőséget, az idegen felé gravitálást.

A mely szász ezeket magára veszi, az ugyancsak megérdemli, hogy szidassék és hogy lelepleztessék a világ előtt.

Igen örülnék azon napnak, a melyen szász polgártársainkkal is olyan őszintén szoríthatnánk kezét, mint szorítottunk a román testvérekkel; ennek eljövételét azonban mindaddig nem remélhetjük, míg a jámbor szász nép a Kronstädterre és Kronstädter szellemű vezetőkre hallgat.

Valóban csoda, hogy az a szegény nép olyannak is meg tudott maradni, a milyen, mikor ezek az önérzet nélküli hizelgők folyvást ilyeneket kiabálnak a fülébe, hogy: te a világ első népe vagy, te jobb, erkölcsösebb, nemesebb, eszesebb, vitézebb vagy minden másoknál.

De nagyon silány pária lehet a többi! gondolhatják szegények ilyenkor.

Lehet-e ennél lelkiismeretlenebb, nyomorultabb játék, mint a melyet önök azon jámborokkal elkövetnek?

Azt is mondják önök, hogy a magyar-román szövetség nem fog sokáig tartani. — Ezzel csak szívök vágyát mondták ki. — Tudjuk is, hogy mindent elkövetnek ennek megrontására; előveszik nyomoruságos fogásaiknak egész tárházát. Mi mindazáltal teljes bizalommal vagyunk állandó fennállása iránt, mert erős alapokon nyugszik: egyik alapja az őszinte hazaszeretet; másik: az önök nyomorult fogásai-
nak kiáltása.

Az ország igazságügyminiszterét is bele keverik önök piszkos szitkaikba, a mért a selistyei és törcsvári községek helyzetét elébb tanulmányozni akarja s csak a helyzet teljes ösmerése után látni a megoldáshoz.

Ennél jellemzőbb valami alig-lehet. Már azért is ily dühbe jöni, hogy az önökkel szemben érdekelt fél is kihallgattassék, — legalább is azt teszi, hogy önöknek nincs fogalmok még polgári egyenjoguságról. —

TÁRCZA.

Poroszország létre jövelele és terjeszkedése

(Történelmi correpetitívó.)

írta a Denevér.

(Folytatás).

Az elbizakodás és gög folytáni hatalmaskodás a lovagok a lengyel királlyal háboruba keverte, mely 1410-ben Tannebergnél a lovagok veresésével végződővén a lengyelek a rend birtokainak egy részét elfoglalták.

Ezen vereség után a német rend többé nem kaphatott lábra, mihez még a lovagok közt is kifejlődött viszály, a földnépe és városok zsarolása és kényuri sanyargatása járulván, az elnyomottak védelemért ismét a lengyel királyhoz folyamodtak; — erre a háboru újból kitört és az azt befejező 1467-ben Thorn városában kötött béke folytán köteles lett a rend Nyugat-poroszországot a lengyeleknek átadni, Kelet-poroszországra nézve pedig a lengyel király védnöki méltóságát mint hűbéres elismerni, — mely hűbéri viszonyt a nagy mesterek több ízben törekedtek lerázni, míg nem az 1511 évben nagy-mesterré megválasztott „Brandenburgi Albrecht“ a hűbéri esküt megtagadván, a német lovagi rend a lengyelekkel ismét háboruba elegyedett, melynek

azonban a bekövetkezett „reformatió“ vetett véget. —

A „nagy-mester“ ugyanis Luther tanait megismerővén a lovagi rendből kilépett és „protestáns“ lett; — a példáját nem követő rendbeli tagok pedig német országba távoztak, hol Mergentheimben új nagy-mestert választottak, — „brandenburg-hohenzollerni Albrecht“ pedig, — minekutánna lengyel ország felsőbbségét a consolidatióra szükséges béke kedvéért elismerte, — „lett 1515. évben Poroszország első világi hercegévé.“

Albrecht alapította 1544-ben a köingsbergi egyetemet, azonban nagy hibát ejtett, midőn a sikság földnépét a jobbágyság legalsóbb fokára (Leibeigenschaft) vetette.

Igy tehát nem csak hazánk földnépe jött Dózsa lázadása folytán, azon időben jobbágyi viszonyba, hanem a porosz földnép is minden tudva levő ok nélkül még rosszabb sorsra lett kárhóztatva, — és ok nélkül való némely német civilisatornak a mi multnkra való, bizonyos körben divatosá vált károga, nézzen tulajdon nemzet történelmébe pillantson Mecklenburg felé, hol a jobbágyi viszony csak 1837-ben szabályoztatván, a jus primae noctis megszüntetett, — és azután bírálgasson más nemzetet.)

Albrecht hercegnek 1568-ban bekövetkezett halála után, poroszország az ő kiskoru fiára „Alrecht Frigyesre“ szállott, ki később elmebetegségbe esvén 1603. évben gyámság alá került és 1618-ban nőtelen és magtalan halt meg, minek következtében Poroszország, Lengyelország bele egyesítésével, — örök időkre a „legközelebbi Hohenzollern ágra, t. i. János Zsigmond brandenburgi választó fejedelemre szállott.“ —

Poroszország Albrecht herceggel együtt illetőleg egyidejűleg fogadta Luther tanait, s a herceg mint azelőtti szerzetes rendi lovagok nagy mestere és így egyszersmint egyházi ember, oltotta alattvalóiba azon orthodox protestantizmust, mely a porosz protestánsokat maig is jellemzi és ma is a papi uralomnak a papismushoz vezető hidjának tekinthető.

Brandenburg, mellyel a fennirt időben Poroszország egyesült 1539-ben lett protestáns II. Jákim választófejedelem alatt.

Még Jákim atyja I. Jákim, ki egyike volt Luther legengesztelhetlenebb ellenségeinek, szerezte meg a Rupin grófságot, míg II. Jákim alatti reformatió folytán a brandenburgi, havelbergi és lebusi püspökségek birtokai is bekebelezettek, a zárdák feloszlattak, terjedelmes birtokaik pedig részint azon családoknak adattak vissza kiknek ősei adományozták, részint pedig az egyetemnek és iskolai alapok gyarapítására fordítottak (mi nálunk is követésre méltó például bátran elfogadhatnánk.)

II. Jákim későbbi örököse „János Zsigmond“ — ki már fenn érintett, — kapta neje hozományára címe alatt 1609-ben a Jülich — Kleve — Berg-hercegséget.

Mínt hogy azonban II. Rudolf császár János Zsigmond, ki már tülhatalomra vergődött és a szász uralkodó házakkal is örökösödési vitában volt, — lehetőleg mindenből, de legalább is Brandenburgból kizsoritani akarta, János Zsigmond a németalföldiek segélyét kereste, és hogy ezeket részére annál bizonyosabban megnyerje, 1614-ben a protestáns vallástól a reformatához tért át, mi alattvalóit sértvén, Berlinkben nagy mozgalmat idézett elő.

(És csakugyan a porosz uralkodó család 1818-ig

Az az, hogy elméletben érthetik önök, de gyakorlatilag úgy kívánák értelmezni, hogy önök szavával szemben másnak szó se adassék; a szegény oláh és csángó türjön hallgatva ezután is, mint túrt annyi időn át. Oh, lelkeim bölcseim, istennek kiválasztott népe!

Egyebekre most nem szólunk. Az a szitkozódó legény, a ki úgy kiabál, mintha kilátásba helyezett bér reményében tenné, — enyivel is nagyon meg van becsülve.

A mi a tableau második képét, a siránkozó Gött Jánost illeti, — az igazán megható kép. Szomorú, hogy 40 esztendei működés után kelljen belátnia, miszerint rossz uton járt s ezért kárba ment minden fáradsága. Mi igazán sajnáljuk szegény öreg kollegát; igazán szerettük volna, hogy a sikeresen teljesített polgári kötelességek önértetével léphessen vissza pályájáról; szerettük volna, hogy azon eszmék szolgáltatásban üdvözölhessük, a melyek meg nem csálnak senkit, mert az egyetemes jóra vannak irányozva.

Vigasztalja, ha lehet azon tudat, hogy a mit ő elmulasztott, vagy nem jó helyt keresett, azt létre fogják hozni isten segítségével mások: a különböző ajku honpolgároknak közös becsülésen alapuló egyetértését.

A mi a végső ajánlatot illeti: hogy hagyjunk fel a támadással, akkor ő is felhagy, — erre csak annyi mondani valónk van, hogy „nem alkuszunk“.

Támadni fogjuk, ha magunkra maradnánk is, mindazt, a mit károsnak tartunk közéletünkre nézve: az együtt élő nemzetiségek egymás ellen izgatását, a privilegiumvágyat, az ország erejével ellenkező törekvéseket, és azt a sajátságos politikát, a mely előbb specialiter szász, csak aztán hazai.

Ha azonban a Kronstädter más utra tér; ha az előttiünk szent czélok: hazánk nagysága és biztossága, az együtt élő népek kölcsönös egyetértése a jogszerűség alapján, lesznek működésének czéljai, — őszintébb tisztelt minálunknál nem talál a Kronstädter kollega.

Most pedig olvasóink bocsássanak meg, a mért drága helyünkből ily sokat fordítottunk szerecsen-mosásra. Akárhogy siessen az utas, le kell ráznia előbb a ráragadott bojtortját, csak azután tovább.

Magyar képviselőház.

A képviselőház május 5-ki ülésében az első folyamodásu bíróságokról szóló törvényjavaslat tárgyalását befejezte.

Az urbéri maradványok rendezéséről szóló törvényjavaslat a főrendek háza ülésében a kormány nem kevesebbszer mint négyszer szavaztatott le, ugyanannyiszor változtatván meg a képviselőház által átküldött törvényjavaslatot.

Az első lényeges módosítás a 17-ik §-é, mely által a főrendek megengedik a volt jobbágyoknak,

reformátá volt, midőn ugyanis az Augsburgi egyházhoz térvén vissza, — akkor midőn a többi német protestans államban a keresztelésnél exorcismus eltöröltetett, azt utóbb nevezett évben „hívei megnyugtatóására“. Távozzék a gonosz hogy a jó helyet találjon“, (Auf, dass der Böse weiche, damit der Gute Platz finde) textus alkalmazásával módosítva, királyi rendelettel meghagyta.

Az örökösödési vita 1616-ban döntetett el, és kevéssel halála előtt 1618-ban egyesítette János Zsigmond Brandenburgot Poroszországgal, melynek politikai jelentősége keletfelé, valamint a júlicsi örökség folytán a Rajna mellett is, — nem különben területe kiterjedése az új államnak tekintélyes állást szerzett a már megmetyelesedett német birodalomban. —

(Folytatása következik.)

hogy ezek földátengedéssel válthassák meg a pénz váltáságot.

Ez igazságosnak látszik ugyan, de a bukás magvát képezi a volt jobbágyok egy részére nézve.

A f. h. 6-ki ülésében a képviselőház elfogadta az Északamerikával kötött konzuláris szerződésről szóló törvényjavaslatot.

A felsőház ugyan ezen napi ülése kitünteté magát azon vita által, melybe néhány született törvényhozókkal szemben az igazságügyminiszter keveredett. Napirenden az urbéri tv.-javaslat tárgyalásának folytatása volt.

V i d é k.

Krizba, május 9-én 1871.

Ma egy gyilkolási eset nem kis rémülésbe hozta falunk lakóit. A meggyilkolt egy idegen faluból való, ha jól emlékszem rozsnyai román, ki néhány társával a község erdejét juhlegelőül árendába tartotta.

Az esett a következő:

Tegnap délután a nevezett román juhászok közül a bács elelmiszer bevasárlása végett a faluba jött, s mivel a magával hozott turó árulása miatt egy kissé megkésett, csak alkonyat tájba indulhatott vissza az erdőbe. Társai azt vélvén, hogy az öreg a élelmi szerből sokat pakolva fel nehezen haladhat, egy társukat lóhátra ültetve, eléje küldték. Ez az öreg bácsat a várrom közelében találta, s átvéve tőle a terhet visszament tanyájukra.

Az öreg azonban nemcsak hátra, — hanem egészen el is maradt; mely körülményt társai úgy magyarázták meg maguknak, hogy az illető bizonyosan ismét visszament a faluba. Ma reggel tehát az esteli lovas társukat a juhászok a faluba küldték az öreg bács után, hogy a dolog állásáról biztos tudomást szerezzen. Ekkor már két krizbai felelő pásztor az öreg bács holttestére egy a vár alá kanyaruló mellékuton reá akadt, kik azonnal reá ismerve, a falu felé ügélő társát megkiáltották.

A gyilkolás az ölt szerek legalacsonyabbikával, dorongokkal, vitétt végbe, melyek a gyilkos engesztelhetlen bosszújának jeléül ekkor is keresztül voltak nyujtva a szerencsétlen fején.

Kapcsolatban ezen esettel bátor lesznek egy körülményt felemlíteni.

Rendőri tekintetben nem állanank tegrosszabul, s még is nálunk az apró lopogatások mondhatni napirenden vannak; legközelebb pedig egymásután kétszer jelentékeny házfeltörési tolvajlás történt. —

Ennek oka az, bátran kimondhatom, hogy a törvény szigora nem vétetik kellőleg igénybe a tolvaj irányában. Az egyik tolvajlasi esetenél a tettes kézre került, — ki oly telivér tolvaj, hogy elég szentelen rablási ügyességével nyiltan dicsekedni, s most még is itt jár köztünk szabadon felemelt homlokossal, mint bármely becsületes polgár; puskát tart, s meggy vadászni a hozzá hasonlókkal.

A meggyilkolt bács báranyai és juhai közül is néhánynak bőrért a szegre akasztatta, — megcsipegette ugyan, de az ügy épen úgy elaludt mint maga az öreg bács. T. S.

Bitá, május 2-án 1871.

Tisztelt szerkesztő ur!

A „Nemere“ 32-ik számában Csabai László neve alatt egy ellenzáfólatat olvasék, melynek a biz. gyűlés lefolyását illető részéhez nem szólok. A t. o. közönség ítélje meg, hol áll az igazság. De nem hallgathatom el a sértésre czélzott kitételeket. Ezért emelek szót, s reméllem, a t. sz. ur becses lapját számomra is megnyitandja.

Cs. ur a néhai Kovács kapitány, egykori főbiztos nevét az előbbi példák nyomán itt is, minden ok nélkül felemlítette. Tán azt hiszi, hogy Szentiványi Györgyöt erkölcsileg kissebbítheti, ha neve mellé írja a Kovácsét? Csalódik. Sz. Gy. soha se volt solidaritásban K. val, rája senki nevével kissebbség nem háromolhat, mert ő az erkölcsi, politikai és társadalmi életben mindég oly állást foglalt, mely becsületes emberhez, és hazafizhoz illő volt. Ezen felelet szolgáljon egyszer mindenkorra.

De Cs. ur talán azt is hiszi, hogy a história az embereket és tetteiket az ő kancsal nézete után fogja egykor megítélni? S e részben odáig ment, hogy az érdemszerzés ideje, és neme felett is egyedül határozni magát illetékesnek (?) hinni látszik. Jaj e szerént azoknak, kiket a mostoha sors Cs. ur látókörén, és kegyén kívül helyezett! Ez állítást a sok közül csak két példával illusztrálok.

Midőn lesujtott nemzetünk aléltságból feleszmélt, s a társadalmi téren, — mely egyedül állt nyitva, — munkálni kezdett, előbb is a fennkadt nemzeti intézetekbe kellett életet, erőt lehelni; s áldozatokkal az enyészettől megmenteni!

Minden felhívásra Sz. Gy. az elsők közt volt mint áldozó és bazdító. A nemzeti színház, Orsz. Gazd. Egycsület, Erdélyi museum és M. akademia tanuskodnak erről; 57-ben pedig az absolutismus tető pontján a bezirkerek sokféle kihágásai ellen ő mert panaszt emelni, és pedig sikerrel, mert az akkori felsőbb kormány sok méltatlan zaklatásokat megszüntetett. Nemde ezek nem érdemek?

A Katilina névnek, mint a másíknak felemlítése — bármi czélból történt — semmi jelentőséggel nem bír, mivel Sz. Gy. egyiktől, mint a másiktól távol áll. Az önző álnokság vádja pedig azokra talál, kik benn a teremben — tán önzetlen hazafiságból (?) — jobboldaliak, künn pedig baloldaliságukkal henczognak.

Az unionis juramentumot elferdített értelemben hozta fel Cs. ur. Erre nincs több megjegyzésem, de nagyon arra, hogy engemet az illedelem és lovagiasság körén kívül helyezett (?) Ha azon kört értette, melyben ő forog, a kizárás ellen semmi kifogásom; ha mást értett, azt kérdem miért? mit szoltam, vagy — tettem, mi azon állítást igazolná, hogy én az illedelem, és lovagiasság szabályait magamra kötelezőknek nem tartom? Vizsgáljuk magát a tény, mely a fennebbi nyilatkozatra okot adott.

Cs. ur a zöldsztal csattogatását, a kapeza, boeskor szok használatát nem csak mentegeti, de helyeselni is látszik; s engemet azért, mivel a tulajdosságot ellenében mérsékletet, s egy pohár hideg vizet jovaltam, elitelt (?) Hol nagyon itt a logika, és részrehajlatlanság?

Itélje meg a t. cz. közönség, melyik részben áll az igazság, illedelem, és lovagiasság? Ki folytatja a Don Quinxotte szólmalom harcát. S végre ítélje meg azt: képes e saját tudomása után hü tudositást adni oly egyén, ki süketségben szenved.

G y á r f á s I m r e.

Háromszék, május 9-én 1871.

A N. Gábor Áronnak emelendő emlékreoszlopra az adakozások már 1861. tavaszán megkezdődtek, előbb a honvédgyűlésekben, azután egy urinő fáradozott házról házra járt, s gyűjtött. A begyűlt összeg számát nem tudom, de ha — mint felteszem, — pontosan kezelte, tíz év óta a kamat öt perczentel is a tőkének felét felülhaladja.

A múlt márczius 11-én a biz. gyűlésen a néhai G. A. öcse az ügyet felemlítvén, kérdést tett, ha az illető bizottság e részben akar-e valamit tenni? A tszéki elnök ur azt felelelte, hogy az akarat megvan, de csak hatvan forint áll rendelkezés alatt s új gyűjtést kell kezdeni; azután semmi mozgást nem vettem észre.

Azt hiszem az ügy érdeme, de a kezelők reputatója is feleslegessé teszi a felvilágosítás indoklását. Legyen szabad remélni, hogy a kívánsi közönség a rég óhajtott felvilágosítást mihamarább olvasandja.

E g y h o n f i.

Svajcz, Wettingen márczius 26-án.

Nagyon tisztelt szerkesztő ur!

(Folytatás és vége.)

A mi a szülői édes meglegedés keresését illeti, megtalálják azt gyerekeik magaválasztásban, munkájokban, és nem keresik azt a tán épen vaktában nyert kérdésre elpergett feleletben.

Vizsgálkon átalán a czifra külmázt, az üres formaszerecséget kerülük. Ép ezért nem nyujtanak a vizsgáló elő aféle „szem szuro“ egy pár lap terjedelmű és csak is szépírást mutatni akaró munkát, hanem minden tantárgyból 3-4 évre terjedő kivonat áll mindeniktől, mit egész éven át készítettek. Ezek természetesen oly csinnal, oly szabatosággal vannak kiállítva, hogy bárha egész éven át dolgoztak ilyenü naplóikba — azt tisztelettel bemutatják vizsgálóiknak.

Ezek közül méltán magukra vonhatják az észlelő figyelmét a rajznaplók, a kitünő gonddal összeállított térképek — egytől 8—10 darab, és a mértani naplók, melyek a gyakorlati életben megkívánható mértanra vonatkoznak.

E nemü vizsgálókról — (közégi iskolák) még csak a tornaszatot legyen szabad kiemelnem, melyet már a népiskolában bizonyos tükélyre emelnek. Erre kiváló figyelmet fordítanak, híven azon tapasztalati igazságot „ép testben ép lélek lakik.“ S azt soha sem tévesztik szem elől, hogy a testi organizmus teljes épségére s természetes architektónikájára: ép annyi figyelmet fordítsanak mint a lélekére. Természetes, hogy ezt nemcsak a fiuk — hanem a leányokra is — ezeknek megfelelő módon — kiterjesztik.

Ez utóbbiakra nemcsak a külső haszonért, hanem az aesthetikai belbecsért is. Belátták ők azt,

hogy a test elkényeztetése — balga divat általi eltorzítása, s alakoskodó ékesítése, nem műveltség, de annak korcsosulása, — sokszor nemcsak egyes szemlék, hanem egész családok veszedelme.

Hagyva a községi elemi népiskolákat, a népis-koláknak egy felsőbb neméről, az ugynevezett kerületi iskolákról (Bezirksschule) szabadjon igen röviden említést tennem. Szép ezekben az az egyetértés, melyben áll a szellemi közipar, — művészet, tudomány, vallásosság, az anyagi köziparral, hova a földmivelés, kézi és gyári ipar s kereskedés tartoznak. —

Ezeknek részleteibe nem bocsátkozva, csak a hadászattól tett gyakorlati vizsgát kívánom megemlíteni. Minden növendéknek megvan a maga kadéti (Uniform) egyenruhája és a szükséges katonai fegyverzet; ez utóbbiról az intézet gondoskodik.

A katonai egyenruha, egyszersmind a növények diszöltözete. A meglepésig föltűnő volt előttem az az ügyes gyakorlottság — vele párosult bátorsággal — melylyet e fiatal büszkék a Chassepotot forgatták, és az a biztos lövés, mely nem szokott tévedni.

Miután mind a 23 kerületi iskolának meg volt a maga vizsgája, mindenik Bezirksschüler ment Aaruba — a Kanton fővárosába, az egyetemes hadipróbára. Itt két részre oszolva: francia és poroszra, a lelkesedés oly nemes tüzével harczolt mindenik, mintha nemcsak az a nehány „Lorbeerkrantz“ elnyerése, hanem hazája és életének vesztese forgott volna kérdésben. Egy félnapig szakadatlan tartó igazán nemes harcz után: diadalt ültek a francziák. Vajha így tréfáltak volna ama mások is.

Ezen általános hadtudománytól senki fia sincs feloldozva, ha csak nem béna. Nem is kívánja magát attól senki elvonni, sőt mint legkedvencebb tantárgyuknak óráját lelkesedve várják. Így lépve ki az iskolából: szakmája mellett mindenik egyszersmind kész katona, és pedig a szó legszorosob értelmében valódi katona. Ezen szervezet alapján kezdődik a katona kötelezettség már a 15 éves korban és tart négy évig. Rájok nem következik be az a rémfogalom „sorozás“; ők mire ahoz érnek: a spártai nevelésnek egy szelidebb kiadásában már kész katonák.

Nálók az iskola nem lélekgyötrő hely, hanem lélek és test párhuzamos művelője. Ez szüli ama páratlan honszeretetet, mely Sokrates és Leonidas-ként életét is feláldozza, s ezt legfőbb polgári kötelességének tartja.

A nevelésnek ily módja ébreszti fel lelkekben a nemes — és nem szolgálai — hűséget, mely nemcsak a társadalmi köteleknek fűzője és fenntartója, barátságban, családban, községben, államban egyházban, hanem a társas jólét leghathatósabb előmozdítója. —

Ugy tekinti Svájcz a nevelést mint hazájának tiszta fényét. Már pedig azt minden mivelt állam mutatja, hol a valódi nevelés mint tiszta fény világit: ott nincs szellemi sötétség, szellemi kiskoruság, elöitélet és babona; ott nincs szellemi rabság, botorkálás, tévedés.

Erős reményem, hogy miután ütött a mi fejünk felett is az óra: a nevelést, ezt a jóltevő világitó fényt, mintegy vestalis örök lángot meggyújtani, fenntartani és folyton gyarapítani: minden magát hazáfnak valló első és legdrágább kötelességnek tartja.

Orbán Ferencz.

Külföld.

Francia ügyek.

Versaillesból 4-ről jelentik: „Ma éjjel Lavretelle tábornok elfoglalá Moulin-Saguet-t, mely alkalommal 150 fölkelő esett el. Erre ismét odahagyá Moulin-t, mely a tüzelésnek nagyon ki volt téve, — s 10 ágyut és 300 foglyot vitt el magával.“

A versaillesi kormány, Bismarcknak egy jegyzéke következtében, elhatározta Favret Brüsszelbe küldeni. Issy erőd falaiban 5 méternyi rést lőttek.

Az „Indep.“ egy versaillesi levelében megerősíti, hogy Cluseret alkudozásba bocsátkozott a kormánynyal az iránt, hogy az utolsó vasárnap és hétfő közti éjjel a benyomulást Párisba megkönyvitse. —

A republikánus párisi egyesült liga a commune-tól és Thierstől 20 napi fegyverszünetet követel. A commune pénzügyi jelentése a commune kiadásait apr. 30-ig 25 millióra, a bevételeket 26 millióra teszi. A jelentés egy biztosított kölcsön alakjában eszközzendő hitelművelet szükségét hangoztatja, Jourde, a commune pénzügyministere beadta lemondását. A commune elhatározta, hogy őt újra megválasztja.

Az ágyuzás Issy körül folyvást tart. A párisi

jólét-bizottság elfogatta Boursier-t és Piazza ezredet, a központi bizottság tagjait. A feszültség a jólét-bizottság s a központi bizottság között a legnagyobb fokra hágott. A republikánus liga legújabb békítő lépését eredménytelennek tartják.

St. Denisből érkezett jelentések szerint egy német parlamentär felszólítá a vincennesi erőd parancsnokát, hogy a helyőrség létszámát alábbszállítsa, s midőn ez nem történt meg, porosz csapatok jelentek meg Vincennesben, lefoglalták a löszereket és a nemzetőrséget visszaküldték Párisba. Erre egy francia parlamentär felvilágosítást kért.

Párisban nagyszerű előkészületek történnek az utcai harczra.

Versaillesból f. hó 5-ről kelt magán tudósítások jelentik: Tegnap óta élénk puska- és ágyutüzelés hallatszik az Issy erőd körül. Mindkét fél ugyanazon hadállásokat tartja birtokban. 5-kén Versaillesban nagy csapatmozgalom uralkodott.

ANGOL ÜGYEK.

A londoni nemzetközi kiállítást a királynő helyett a walesi hg. nyitotta meg máj. 1-én. Az ünnepélyen nagyszámu néptömeg vett részt, mind a mellett valószínűleg nagyobb leend a siker, ha kiállítási helyül nem a kertészeti konservatoriumot, de az Albert-csarnokot választják.

A korona herczeg és kísérete reggeli 9 órakor indult a megnyitásra, hol a különböző városok lobogói és zászlói, a fényes egyenruhák, a tarka nősegreg között a bengaliai Nowab-Nazim s két fia keltett nagy érdekeltséget. Ott voltak továbbá Glodstone, Bruce, Ayrton, Goschen, Forster, Fortescue mint a ministerium képviselői; ezek mellett a különböző hatalmak követői tüntek fel, többen közülök szokatlan fényben.

Tizenkét óra volt, midőn a walesi hg. dörgő éljenek közt a konservatorium nagy termébe karján a flandrai grófnővel belépett; kíséretében voltak: Mária Teek herczegnő, a flandria gróf, a cambridgei gróf, Keresztély hg., János glucksburgi h. Sutherland hgnő s az udv. tiszték. Elöl Granville lord és Buckingham hg. ment. E közben a zenekar a 148-ik zsoltárt vagyis a „Császár hymnust“ játszotta.

Miután a walesi hg. s kísérete helyet foglalt a válogatott közönséggel telt teremben, megkezdődtek a szokásos bemutatások. Elöl jöttek a kiállítási hivatalnokok, majd valami 80 nagyobb angol város polgármesterei középkori öltönyeikben, kik közül egyik a terem közepén a herczeg előtt a jelenlevők nagy multságára szépen hasra esett. A koronahg. eme félóráig tartott czeremonia alatt szüntelenül hajlongott.

Ezután Scott ezredes, kiállítási titkár egy jelentést nyújtott át a hgnék, melyben az 1851 óta tartott kiállítások története foglaltatott. A herczeg erre előlépve hangos csengő szavakkal tudatá: „ő felsége a királynő nevében én e nemzetközi kiállítást megnyitottnak nyilvánítom!“ E szavakra a terem szemben eső erkélyén két trombitás fuvta meg hangszerét s ezt a parkban felállított tüzesség üdvözlésekkel kísérte; a kertben felállított katonai zenekar pedig vidám darabokat játszott hozzá.

A walesi hg. erre az épület külső erkélyére lépett s innen a hullámzó néptömeg előtt még egyszer ismételte fenebbi szavait, melyeket szünni nem akaró éljenzés követett, zeneszó és ágyudörgéssel vegyesen.

A magas vendégek végül a kiállítási helyiségeket látogatták meg s különböző tárgyakat nagy érdekeltséggel szemlélvén, a nép örömrivalgása között hagyták el a konservatoriumot.

NÉMET ÜGYEK.

Mint Münchenből 5-ről jelentik, a kath. csoklevési bizottmány Michelis és Schulte tanárokat oda meghívta. A királyhoz a csalhatatlansági dogma államveszélyessége iránt intézett, s több mint 10.000 aláírást számító föliratok 1-ső részének 6-án kelle az államkormányhoz benyújtatnia.

A főudvarmesteri hivatal Friedrich tanár folyamodványát, hogy egyházi funkciót folytathassa, elintézés végett a vallásügyi miniszterhez tette át.

Mielőtt Bismarck elutazott Frankfurtba, a császári palotában a békekötés részleteinek megállapítására tanácskozás tartatott, melyben a koronaherczeg, Bismarck, Moltke, Podbielski és Treskow vettek részt.

Bismarck nyilatkozata szerint a frankfurti találkozásnál Franciaországnak nemcsak a békekötés érdekében kíván előterjesztést tenni.

Magyar színház Brassóban.

F. h. 7-én Györfly volt azt est hőse a „Drótos tótban“, eredeti népszimű dalokkal 4 fel-

vonásban, irta Kempelen Gyözö. Ritka eset ugyan, hogy épen a falusi bíró leánya „drótos tót“ zlegénybe legyen szerelmes, s hogy végül még ahoz férjhez is menjen; de ez nem lehetetlen dolog, a mint az említett darabban tapasztaltuk.

Örvendünk megjegyezhetni, hogy valahára Ferenczinét is (Florekné, szegény tót asszony) elemében láttuk. Úgyesen, sikerülten adta az elkeseredett szívü por aszonyt s anyát. Dörgö Dömötör, pandur hadnagy uram (Osváth) jól dörgött s most az egyszerű kellett is dörögnie. Florek Jani, drótos tót (ifj. Bács) igen lusta szerelmes-e volt a bíró leányának, Böskének (Bácsné).

A mi a dalokat illeti, azok gyengék voltak. Hisz az „énekesnek“ kell a zene taktusához alkalmaznia magát, nem pedig megfordítva! Mintha a két tót egyike sem tudta volna, hogy zenekíséret mellett éneklje a „hej szegény, tót zlegényt“. Valóban botránykozató volt! — Reményleni lehet különben, hogy a színigazgató ur viseltetik annyi gyöngédséggel s háládatossággal az őt erősen pártoló magyar közönség iránt, hogy „operette-vel“ nem ostoroz bennünket hisz, nem vétettünk semmit még eddig elé ellene!

F. h. 9-én azaz kedden „A gyöngéd rokonok“ társalgási vigjáték Benédix Roderichtól adatott igen gyengén látogatott ház előtt. Pedig kár volt, mert igen élvezetes estében részesült a látogató. Barnau Irmgard (Bácsné) volt szerében a legjártaabb. Fiaitabb korában Dr. Wiszmár Brúnó (Török) kezét visszautasította, 10 év mulva megbánta könyelmű tettét, de most már Brúnó nem Irmgardra, hanem a szép Ottiliára (Györfly kisasszony) vetette szemét s végül ezt el is vette nőül. Mily rozszak ezek a férfiak! Irmgardnak az orvos (Gyergyói) is tettstett volna, ha — Iduna (Sz. Berta) nem akadályozta volna. Ulrika (Döméné) mint tudós hölgy jól szerepelt. Férjhez ment volna biz ő is szegény, ha kellett volna valakinek. Szerencsétlenebbül fel nem oszthatta volna az igazgató épen a két legfőbb szerepet! Barnau Osváth birtokos (ifj. Bács) Tuszneldát, házgondviselő (Györflyné) mint fogadott leányát nőül veszi.

A kettő közül egyik sem találta el a szerepet. Ifj. Bács nem volt az este a színpadon otthonias; meglehetősen nagy apáthiával játszott; Györflyné pedig e szerephez igen idős volt. Végül Dietrik (Osváth) az egyetemi diák legyen oly szives, s tanulja meg máskor jobban szerepet!

Ismételjük, e néhány hiányt leszámítva, igen sikerültnek mondhatjuk a darabot!

X. — Y. —

Legujabb.

Páris, máj. 6. A párisi betűszedők és nyomdászok tiltakoznak a commune azon eljárása ellen, melylyel a hirlapokat egymás után szünteti be; ily módon már 5000 munkás áll minden kereset nélkül.

Páris, máj. 7. Paschal Grousset felkérte a hadügyért, hogy az idegen kalandoroknak a hadseregnél eddig adott foglalatosságok, illetőleg tisztségek számát sorítsa meg. — A városházán Pyat Félix elnöklete alatt tegnap ünnepélyesen látták el a polgárnóket fegyverekkel a torlaszok védelmére.

Róma, máj. 6. Az Osservatore Romano egy felirat szövegét teszi közzé, melyet 504,552 angol katolikus intézett a pápához.

London, máj. 7. Latour d'Auvergne 50-ik évében ma itten elhunyt.

A „Nemere“ eredeti táviratai.

Feladatott Pesten 11-án 9 óra.
Érkezett 11-án 11 óra 15 perc.

Tizedikén Frankfurtban a béke végképen elfogadtatott.

Franciaiak fizetnek készpénzben 2500,000.000. Egy esztendő alatt kötvényekben.

Berde Mózes osztály-tanácsos kérésére a szolgálatból felmentett.

V e g y e s.

ALDULIAN

legfelsőbb törvényszéki bíró, köztiszteletben álló hazánkfia meghalt.

(Közgyűlés). Vasárnap az az folyó hó 14-én délutáni 4 órákor a brassói magyar tarsalgó fél-éves közgyűlését fogja tartani, miről a tagok ezenel értesítettek. A választmány.

(Barczasági furesaságok, vagy: Egy helyet ezeret, s ha kellegyet sem.) E beces lap ma egy heti számának „Vegyese” rovatában ezt olvassuk: „Istennek hálá nem szükölködünk „papokban”, ha az egyik lemond kapunk helyébe ha kell ezeret is.”

E néhány szó, hamu alatt égő parázsa nyilvánítására készített, mert hisz a barczasági év. ágst. hitv. egyházak nagyérdemű nemes Consistoriuma ép az ellenkezőt állítja, s hitet el három papnélküli megyével; a barczán már több idők óta van három magyar egyház, melyekben a papok agg korok következtében lemondtak; s most szomszédfalvi papok szolgálnak, még is ezek eddig nem ezeret, de egyet sem kaphatnak.

Na elég, majd igen sokat mondék hisz ugy látszik a fennidcsértem magyar egyházak felett bölcsen atyáskodó Consistorium, követve a más, csak ugyan e püspökség alatt levő testvéreconsistoriumok a magyar megyéken idáig elkövetett bölcs igazságos s a nemzetiségre is örökös példáját, nem hibázom s többek véleményével találkozom, a midőn nyilvánított: jobb egy jól fizetett lelkes községi tanító: Tiz Száz papnál magyar megyében A.

(Felnöttek oktatása). Zernesten a felnöttek folyó hó 8-ikán a nyert oktatásból vizgát tettek kitünő eredménnyel, 13 egyén megtanult olvasni. Gyönyörűség volt látni, hogy az oktatásban részesülteknek mekkora örömmük telt haladásukban. Ezen valóban jelentékeny siker, a néphaladási vágya mellett, leginkább főtisztelendő esperest Mecean ur lelkes ügybuzgóságának és lelkes Komsa tisztelendő ur ernyedhetetlen fáradságának és kitünő bánásmódjának köszönhető. Vajha az oktatás ügy a

haza minden részeiben ilyen nagyra becsülendő tgybarátokra találna.

A francia sebesültek javára adakoztak szerkesztőségünkél:

Bodoláról Mészáros György 3 huszast. — Bodola község pénztára 10 frt. — Méltóságos Béli Tivadar 5 ft. — Czirmes György 1 ft. — Erödi Bálint 1 ft. — Kupferstich Mano 1 ft. — Eber Albert 1 ft. — Bedö Josef 1 ft. — Jantovits Juon 1 ft. — Kapatzin Juon 1 ft. — Tompa Samuel 50 kr. — Janovits Alexa 25 kr. — Lukáts György 20 kr. — Krango Stan. 20 kr. — Bogyo György 20 kr. — Balint István 20 kr. — Nedela Nicolae 20 kr. — Nisztor Juon 20 kr. — Vaszilie Puretsa 20 kr. — Gödri Ferencz 20 kr. id. Dritz András 20 kr. — Kranga Nicolae 10 kr. — Vojkuj Juon 20 kr. — Gál János 10 kr. Lukáts Josef 20 kr.

Összesen . 25 frt. 5 kr.

és 3 huszas.

Eddigi adakozások a 30. szám szerint 505 ft. 52 kr.

Összesen . 530 ft. 57 kr.

45 ezüst huszas, 2 tallér, 3 arany és egy 50 ftről szóló urbéri papiros. *)

*) A 30-ik számban a Krizbáról Szemeria Károly ur által beküldött 12 forint 30 kr. nem fordul elő de az 505 ft. 52 kr. összegben tartalmazzatik. A S.-Sz.-Györgyről küldött 1 tallér és 3 arany a jelen számba hozatott fel.

Szerk.

Bécsi börze május 11-én.		Brassói pénzaruk m. 11-én.	
Pénznemek.		Pénznemek.	
Arany	5. 90	Arany	5. 84
Napoleon'd'or	9. 91	Napoleon'd'or	9. 86
Ezüst	122. 50	Magyar 20 franc	9. 84
Magyar földteherm.	79. 80	Ezüst huszas	41. —
Erdélyi „	75. —	Tallér	2. 50
Banati „	77. 80	Török lira	11. 28

Felölös szerkesztő és kiadó tulajdonos: Kenyeres Adolf.

Végleges eladás.

Kereskedésem felhagyása és üzleti helyiségeim kiürítése tekintetéből

Vászon és kurtu árucikkeimet

nagyon leszállított áron fogom eladni.

Kérek számos megkeresést, 90 1—3

Orendi Frigyes.

Magyar-román szótár,
irta Baritiu György,

brassai polgár, az erdélyi román irodalmi társulatnak tagja és titoknoka s. a. t. Brassó 1869. Römer & Kamner nyomdájában. 41 iv nagy nyolczad rét. Ára keményen kötve 3 frt. 70 kr., füzve 3 frt. 20 kr. o. é. Megszerezhetni a hazai könyv-árusok útján, valamint Römer & Kamner nyomdászoknál is itt helyben. 91 1—2

Magyar-román és román-magyar nyelvtan kapható Stein János könyvárusnál Kolozsvárt.

Figyelmesztetés.

Az ujonnan szerkesztett és megerősített Brassói r. kath. egyházközségi képviseletre vonatkozó szabályok nyomán az egyházközségi új képviselet tagjainak lajstroma összeállított, miről az egyházközségi tagok azon megjegyzéssel értesítettek, miszerint a netaláni felszólamlások a plebániái hivatalnál, a hol a lajstrom folyó hó 9-kétől 22-kéig megtekinthető, bejelenthetők.

Brassó, 1871, május 7-én.

89 2—3

A rk. egyházközségi képviselet.

Alólirt ezennel tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, hogy a folyó hó, az az **Május elsőjétől** kezdve

tanító és nevelő-intézetében

82 3—3

magyar, német, román és francia

nyelveken kívül a növendékek oktatást nyernek az **örmény, uj-görög és olasz** nyelvekben is.

SPITZER ADOLF

egy felsőbb helyt engedélyezett kereskedelmi-tanító és nevelő-intézetnek tulajdonosa és igazgatója Brassóban.